Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2026)0077

Širitvena strategija EU

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 11. marca 2026 o širitveni strategiji EU (2025/2110(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji (PEU), zlasti člena 49,

– ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU),

– ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 23. in 24. junija 2022, 29. in 30. junija 2023, 26. in 27. oktobra 2023, 14. in 15. decembra 2023, 27. junija 2024 in 17. decembra 2024 ter sklepov predsedstva Evropskega sveta v Københavnu z dne 21. in 22. junija 1993, znanih tudi kot københavnska merila,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. decembra 2023 o 30. obletnici københavnskih meril – dodatna spodbuda širitveni politiki EU[1],

– ob upoštevanju pridružitvenih sporazumov EU z Albanijo[2], Bosno in Hercegovino[3], Gruzijo[4], Kosovom[5], Republiko Moldavijo[6] (v nadaljnjem besedilu: Moldavija), Črno goro[7], Severno Makedonijo[8],

---

1 UL C, C/2024/4173, 2.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4173/oj.
2 UL L 107, 28.4.2009, str. 166, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2009/332/oj.
3 UL L 164, 30.6.2015, str. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2015/997/oj.
4 UL L 261, 30.8.2014, str. 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2014/494/oj.
5 UL L 71, 16.3.2016, str. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2016/342/oj.
6 UL L 260, 30.8.2014, str. 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2014/492/oj.
7 UL L 108, 29.4.2010, str. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2010/224/oj.
8 UL L 84, 20.3.2004, str. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2004/239(2)/oj.

Srbijo[9], Turčijo[10] in Ukrajino[11],

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 4. novembra 2025 z naslovom Sporočilo o širitveni politiki EU za leto 2025 (COM(2025)0690) in prejšnjih letnih sporočil na to temo,

– ob upoštevanju svojih resolucij o poročilih Komisije za leti 2023 in 2024 o Kosovu[12], Srbiji[13], Albaniji[14], Bosni in Hercegovini[15], Severni Makedoniji[16], Črni gori[17], Ukrajini[18], Moldaviji[19], Gruziji[20] in Turčiji[21],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. marca 2024 o tesnejših vezeh med EU in Armenijo ter nujno potrebnem mirovnem sporazumu med Azerbajdžanom in Armenijo[22],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 29. februarja 2024 o tesnejšem povezovanju EU glede na prihodnjo širitev[23],

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 20. marca 2024 o reformah in pregledih politik pred širitvijo (COM(2024)0146),

– ob upoštevanju svojega priporočila z dne 23. novembra 2022 Svetu, Komisiji in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko o novi strategiji EU za širitev[24],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. septembra 2021 o vzpostavitvi instrumenta za predpristopno pomoč (IPA III)[25],

---

9 UL L 278, 18.10.2013, str. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2013/490/oj.
10 UL L 361, 31.12.1977, str. 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1964/732/oj.
11 UL L 161, 29.5.2014, str. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2014/295/oj.
12 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0094.
13 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0093.
14 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0155.
15 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0156.
16 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0157.
17 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0130.
18 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0175.
19 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0131.
20 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0158.
21 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0092.
22 UL C, C/2024/6555, 12.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6555/oj.
23 UL C, C/2024/6746, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.
24 UL C 167, 11.5.2023, str. 105.
25 UL L 330, 20.9.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1449 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi instrumenta za reforme in rast za Zahodni Balkan[26],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/792 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. februarja 2024 o vzpostavitvi instrumenta za Ukrajino[27],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2025/535 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. marca 2025 o vzpostavitvi instrumenta za reforme in rast za Republiko Moldavijo[28],

– ob upoštevanju sklepov predsedstva z zasedanja Evropskega sveta v Solunu 19. in 20. junija 2003,

– ob upoštevanju izjav z vrhov EU-Zahodni Balkan dne 17. maja 2018 v Sofiji, 6. maja 2020 v Zagrebu, 6. oktobra 2021 na Brdu pri Kranju, 6. decembra 2022 v Tirani ter 13. decembra 2023 in 18. decembra 2024 v Bruslju,

– ob upoštevanju berlinskega procesa, ki se je začel 28. avgusta 2014,

– ob upoštevanju skupnih izjav z vrhov vzhodnega partnerstva dne 7. maja 2009 v Pragi, 29. in 30. septembra 2011 v Varšavi, 28. in 29. novembra 2013 v Vilni, 21. in 22. maja 2015 v Rigi ter 24. novembra 2017 in 15. decembra 2021 v Bruslju,

– ob upoštevanju svojega priporočila z dne 19. junija 2020 Svetu, Komisiji in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko o vzhodnem partnerstvu pred vrhom junija 2020[29],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 22. oktobra 2025 o polarizaciji in vse večji represiji v Srbiji eno leto po tragediji v Novem Sadu[30],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. februarja 2025 o nadaljnjem slabšanju političnih razmer v Gruziji[31],

– ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 29. novembra 2023 o stanju političnih, gospodarskih in trgovinskih

---

26 UL L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.
27 UL L, 2024/792, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj.
28 UL L, 2025/535, 21.3.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/535/oj.
29 UL C 362, 8.9.2021, str. 114.
30 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0248.
31 UL C, C/2025/2251, 29.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2251/oj.

odnosov med EU in Turčijo (JOIN(2023)0050),

– ob upoštevanju mnenja Evropskega odbora regij z dne 2. aprila 2025 o širitvenem svežnju Komisije 2024 – Zahodni Balkan in Turčija,

– ob upoštevanju posebnega poročila Evropskega računskega sodišča 01/2022 z dne 10. januarja 2022 z naslovom Podpora EU pravni državi na Zahodnem Balkanu: kljub prizadevanjem temeljne težave še vedno obstajajo,

– ob upoštevanju poročil Komisije o pravni državi za leti 2024 in 2025,

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A10-0016/2026),

A. ker je proces širitve EU v zadnjih letih v nekaterih državah kandidatkah občutno napredoval; ker ima devet od desetih držav, ki si prizadevajo za vstop v EU, status kandidatke, nekatere med njimi že več let; ker je začetek pristopnih pogajanj z Ukrajino in Moldavijo prispeval k ponovnemu zagonu širitvene politike;

B. ker je širitev eno najmočnejših zunanjepolitičnih in geopolitičnih orodij EU ter ostaja ključno gonilo dolgoročne varnosti, miru, stabilnosti in blaginje v Evropi, ki temelji na skupnih demokratičnih vrednotah; ker je širitev zgodovinska in edinstvena priložnost z znatnimi socialno-ekonomskimi, političnimi in varnostnimi prednostmi za EU in države širitve;

C. ker najnovejše poročilo Eurobarometra o širitvi kaže, da 56 % državljanov EU podpira nadaljnjo širitev Evropske unije, pri čemer je Ukrajina najbolj priljubljena kandidatka za pristop, ko bodo izpolnjena vsa merila za članstvo v EU;

D. ker je poročilo Eurobarometra pokazalo, da naj bi prejšnje širitve največje koristi ustvarile na področju gospodarske rasti in konkurenčnosti, čemur sledi večji vpliv EU na svetovni ravni ter okrepljena varnost in obramba;

E. ker proces pristopa k EU sam po sebi prinaša oprijemljive rezultate, pri čemer EU ostaja glavna politična, gospodarska in trgovinska partnerica držav širitve; ker se je skupni obseg trgovine Zahodnega Balkana z EU po začetku veljavnosti stabilizacijsko-pridružitvenih sporazumov povečal za 62 %; ker sta imela poglobljena in celovita sporazuma o prosti trgovini preobrazbeni učinek na Moldavijo in Ukrajino tako z vidika trgovine kot gospodarskega razvoja, saj se je njuna trgovina povečala za 65,4 % oziroma 64,7 %;

F. ker obsežna ruska vojaška agresija proti Ukrajini resno ogroža varnost na evropski celini in zunaj nje, kar dokazuje, da neširitev povzroča znatne strateške stroške ter ogroža varnost in stabilnost celotne celine; ker je zastoj v procesu širitve v preteklih letih ustvaril

praznino, s čimer se je odprl prostor za Rusijo in Kitajsko ter druge škodljive neevropske akterje; ker se Rusija namerno vmešava v države vzhodnega partnerstva in Zahodnega Balkana z operacijami hibridnih groženj, vključno z vmešavanjem v volitve ter kampanjami tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja, da bi zaustavila proces pristopa k EU v teh državah in z nezakonito zasedbo delov ozemlja treh držav kandidatk ogrozila varnost teh regij in celotne celine;

G. ker Kitajska nevarno povečuje svoj vpliv, tako prek projektov gospodarske odvisnosti kot tudi s sodelovanjem na področju varnosti, zlasti na Zahodnem Balkanu in v Gruziji, saj še naprej izkorišča politično nestabilnost in institucionalne slabosti v več državah širitve, da bi spodkopala njihovo pot k vključevanju v EU in njihovo demokratično upravljanje;

H. ker je širitev proces, ki temelji na dosežkih, pri čemer ostaja ključni temelj trajen napredek na področju pravne države, demokracije in temeljnih vrednot; ker se pristop vsake države k EU pogojuje s trajnimi, korenitimi in nepovratnimi reformami na vseh temeljnih področjih, začenši s pravno državo in delovanjem demokratičnih institucij; ker kakovost potrebnih reform, ki jih izvede država, določa časovni okvir za pristop;

I. ker je EU še naprej največji vir naložb in finančne pomoči prek instrumenta za predpristopno pomoč IPA III, gospodarskega in naložbenega načrta za Zahodni Balkan, instrumenta za Zahodni Balkan, instrumenta za Ukrajino, instrumenta za Moldavijo, Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI) – Globalna Evropa ter makrofinančne pomoči;

J. ker je usklajevanje držav kandidatk s skupno zunanjo in varnostno politiko (SZVP) EU še vedno eden od osnovnih pogojev za pristop k EU;

K. ker je postopek odločanja o širitvi določen v členu 49 PEU in v pogajalskih okvirih, pripravljenih za vsako državo kandidatko;

L. ker je Evropski parlament še vedno zanesljiv partner držav pristopnic in zagovornik procesa širitve, ki omogoča institucionalne in socialno-ekonomske reforme v korist državljanov;

Geostrateška razsežnost širitve

1. znova poudarja, da je širitev strateški odziv na novo geopolitično realnost in naložba izjemnega pomena za varnost in stabilnost EU glede na obsežno vojaško agresijo Rusije proti Ukrajini, ponavljajoče se kršitve meja, hibridne napade in druga sovražna dejanja proti njenim sosedam, pa tudi glede na druge skupne geopolitične izzive, ki zahtevajo dolgoročno politično demokratično vizijo ter drzne ukrepe in korake za dokončanje evropskega projekta;

2. znova poudarja, da širitev koristi tako sedanjim kot prihodnjim državam članicam; poudarja, da je s političnega vidika nujno, da EU dokaže zavezanost širitvenemu procesu, tudi za ohranitev verodostojnosti EU v odnosu do držav širitve in njihovih družb; vztraja, da bo širitev EU povečala evropsko varnost in okrepila gospodarstvo; ponovno poudarja, da je prihodnost Zahodnega Balkana, Ukrajine in Moldavije v skladu s težnjami njihovega prebivalstva v EU; poudarja, da stroški, ki bi nastali, če se širitev ne izvede, presegajo stroške dokončanja širitvenega procesa, saj bi lahko nastala geopolitična siva območja, ki bi bila dovzetna za škodljive vplive tretjih držav, ki želijo razširiti svoj politični, gospodarski in strateški vpliv;

3. poudarja, da je pristop ključno orodje za spodbujanje trajnega miru, demokracije, pravne države in temeljnih pravic, spodbujanje regionalne sprave in stabilnosti ter zaščito držav kandidatk in sosedstva EU pred zlonamernim tujim vmešavanjem, zlasti iz Rusije; meni, da je širitvena politika v času povečane geopolitične nestabilnosti nepogrešljiva za vpliv EU; poudarja, da blaginja in varnost EU temeljita na njeni zmožnosti, da brani demokracijo, pravno državo, človekove pravice in večstranski red, ki temelji na pravilih; opozarja na skupno kulturno in zgodovinsko dediščino ter človeške vezi, ki povezujejo države širitve in države članice;

Strateške prednostne naloge širitve EU: postopek, ki temelji na dosežkih, in pogojenost

4. pozdravlja napredek, dosežen v zadnjih letih, zaradi katerega je širitev EU v bližnji prihodnosti verjetna; izreka pohvalo Črni gori in Albaniji za znaten napredek, saj želita pogajanja zaključiti do konca leta 2026 oziroma do konca leta 2027; poziva institucije EU, zlasti Svet, naj se na enak način odzovejo na te ambicije, odpravijo ovire na strani EU ter tako povečajo verodostojnost in predvidljivost procesa, hkrati pa v celoti spoštujejo načelo, ki temelji izključno na dosežkih; pozdravlja dejstvo, da ima Bosna in Hercegovina status kandidatke, in jo spodbuja, naj sprejme nadaljnje ukrepe za reforme;

5. pozdravlja izjemno odpornost in zavezanost Ukrajine njeni evropski poti kljub ruski vojaški agresiji; poziva EU in njene države članice, naj še naprej podpirajo Ukrajino, in obžaluje, da se Svet ni uspel dogovoriti o uporabi zamrznjenih ruskih sredstev; izraža pohvalo Moldaviji za znatno napredovanje na poti pristopa k EU in uspešen zaključek postopka pregleda kljub nenehnim hibridnim grožnjam; poziva k hitremu odprtju pogajalskih sklopov z Ukrajino in Moldavijo ter poziva madžarsko vlado, naj ne ovira več začetka pogajanj;

6. ponovno poudarja, da lahko v skladu s členom 49 PEU vsaka evropska država zaprosi za članstvo v EU, če spoštuje vrednote iz člena 2 PEU, vključno s človekovim dostojanstvom, svobodo, demokracijo, enakostjo, pravno državo in človekovimi pravicami, vključno s pravicami manjšin; ugotavlja, da se je podpora članstvu v

EU povečala v več državah, ki so se prej pripravljale na pristop k EU, tudi na Islandiji, ki namerava v letu 2027 organizirati referendum o ponovnem začetku pristopnih pogajanj, in spodbuja vodstvo EU, naj nadaljuje z vzpostavljanjem tesnejših vezi s temi državami; ugotavlja, da je armenski parlament 26. marca 2025 sprejel zakon, ki uradno podpira članstvo v EU, in vlado države poziva, naj začne proces pristopa k EU, ter meni, da bi se lahko s trajnimi reformami za utrditev armenske demokracije začela faza preobrazbe v odnosih med EU in Armenijo; pozdravlja morebitne pobude Grenlandije za krepitev političnih, institucionalnih in gospodarskih vezi z EU ob vse večji podpori pristopu k EU;

7. opozarja, da so prejšnji krogi širitve spodbudili znatno gospodarsko rast v novih in starih državah članicah; poudarja, da so se zaradi prostega gibanja izboljšale zaposlitvene možnosti in plače ter zmanjšala revščina z nakazili zdomcev; poudarja, da je širitev pozitivno vplivala na življenjski standard, saj so se izboljšali delovna zakonodaja, zdravje in varnost, enakost spolov, digitalne storitve, izobraževanje in nediskriminacija;

8. ponovno poudarja, da mora biti pristop proces, ki temelji na dosežkih in je reverzibilen, pri čemer je treba vsako kandidatko oceniti glede na københavnska merila, uskladitev s pravnim redom EU in vse dodatne pogoje iz širitvenega okvira; poudarja, da bi bilo treba vsako državo, ki je v procesu vključevanja v EU, oceniti na podlagi njenih lastnih dosežkov in da se nobene države ne bi smelo povezovati z drugo ali jo obravnavati kot del svežnja; poudarja, da pri vrednotah in temeljnih načelih EU ne sme biti bližnjic;

9. poudarja, da bi moral proces postati bolj postopen in dinamičen, z jasnimi cilji reform, časovnimi načrti in vmesnimi roki, vendar proces po hitrem postopku ni mogoč, saj bi to lahko vplivalo na celovitost pristopnega procesa; ugotavlja, da je več držav kandidatk že določilo ambiciozne cilje za zaključek pogajanj, ki bi jih bilo treba spodbujati, kadar so z njimi povezane konkretne reforme;

10. poudarja, da morajo pravna država, demokratične reforme, svoboda medijev in temeljne pravice, vključno s pravicami manjšin, ostati v ospredju širitve; poudarja pomen neodvisnosti sodstva, boja proti korupciji, vključevanja in podpore civilne družbe ter spodbudnega okolja brez ustrahovanja kot ključnih pogojev za trajnostni napredek na poti k članstvu v EU, zlasti v času naraščajočih avtoritarnih teženj; poudarja, da mora napredek pri temeljnih vprašanjih usmerjati vsa pogajalska poglavja;

11. poudarja, da je treba doseči in vključiti enakost spolov, tudi z odpravo nasilja na podlagi spola in nasilja v družini, zaščititi pravice otrok in njihov dostop do kakovostnega izobraževanja ter v celotnem pristopnem procesu dosledno izvajati načelo nediskriminacije, tudi proti skupnosti LGBTIQ+ in invalidom; poudarja, da je treba varstvo človekovih pravic zagotoviti ne le v zakonodaji, temveč tudi z

doslednim izvajanjem v praksi; poudarja, da morajo vse države širitve zagotoviti dejansko zastopanost manjšin na vseh ravneh upravljanja, ohranjati njihovo kulturno in jezikovno identiteto, zagotoviti dostop do kakovostnega izobraževanja v manjšinskih jezikih ter se učinkovito boriti proti sovražnemu govoru in kaznivim dejanjem iz sovraštva;

12. poziva Komisijo, naj v svoje letno poročilo o stanju pravne države vključi vse države širitve, ki trenutno niso zajete v tem poročilu; je zlasti zaskrbljen zaradi stalnih pomanjkljivosti in stagnacije v procesih reform sodnega sistema, poskusov izničenja napredka na področju boja proti korupciji, omejenega napredka pri reformah javne uprave in nezadostne usklajenosti volilne zakonodaje z evropskimi standardi, pa tudi zaradi družbene polarizacije, krčenja prostora za civilno družbo in zatiranja pravice do mirnega zbiranja v nekaterih državah širitve;

13. poudarja, da v EU ali državah, ki želijo postati države članice EU, ni prostora za podžigajočo retoriko, zanikanje genocida ali poveličevanje vojnih zločincev s katere koli strani; poudarja, da je soočenje s preteklostjo nujno za resnično spravo, ki je bistvena za uspešne družbe in uspešno vključevanje;

14. spodbuja države širitve, naj še naprej odločno in pravočasno izvajajo potrebne reforme ter dosegajo konkreten in trajen napredek, začenši z osnovnimi vprašanji; vztraja, da si je treba nenehno prizadevati za spodbujanje pluralnosti medijev, zaščito pravic novinarjev, zaščito okolja za preiskovalno novinarstvo in zagotavljanje svobode izražanja v vseh državah širitve, hkrati pa izvajati učinkovite mehanizme za obravnavanje sovražnega govora, kampanj blatenja, nadlegovanja, groženj in napadov na novinarje; vztraja, da je treba takšna kazniva dejanja preiskovati in preganjati, hkrati pa se boriti proti koncentraciji medijev, političnemu in gospodarskemu pritisku ter pomanjkanju preglednosti v zvezi s financiranjem in lastništvom medijev;

15. poudarja, da je treba povečati udeležbo državljanov in vključevanje civilne družbe v širitveni proces; poudarja vlogo, ki jo imajo organizacije civilne družbe z dokazanimi dosežki in sektorskim strokovnim znanjem pri pregledovanju, pogajanjih, izvajanju in spremljanju reform ter zagotavljanju preglednosti, odgovornosti in zaupanja javnosti v pristopni proces; poudarja, kako pomembna sta trajna podpora njihovemu delu in varno delovno okolje; poziva, naj se na nacionalni ravni ozavešča o tem, kako pomembno je podpirati civilno družbo in povečati državno podporo za njene dejavnosti, tudi za pripravo na spremembe v financiranju po pristopu k EU;

16. ponavlja svoje stališče, da je uskladitev s SZVP EU bistven kazalnik jasne geostrateške usmerjenosti, zavezanosti države kandidatke temeljnim vrednotam in načelom EU ter pripravljenosti za prihodnje članstvo;

17. ugotavlja, da nekatere države kandidatke, zlasti Ukrajina, že prispevajo k evropski varnosti in obrambi; izraža najgloblje spoštovanje in hvaležnost ukrajinskemu narodu, ki vsak dan plačuje najvišjo ceno za ohranjanje evropskega načina življenja;

18. pozdravlja uspešno nadaljevanje dialoga o SZVP s partnericami na Zahodnem Balkanu ter poudarja pomen teh partnerstev za mir in varnost; poziva vse države kandidatke in potencialne države kandidatke, naj dajo prednost hitri in popolni uskladitvi s SZVP, ter znova poudarja, da lahko določena država pristopi šele, ko bo v celoti usklajena s SZVP, vključno s sprejetjem in izvajanjem omejevalnih ukrepov in uskladitvijo z vizumskim režimom EU; ugotavlja, da se najbolj zaskrbljujoč razvoj dogodkov in nazadovanje demokracije odvijata v državah širitve z najnižjo stopnjo usklajenosti s SZVP in v državah, katerih pristopni proces k EU se je dejansko ustavil, zlasti v Srbiji, Gruziji in Turčiji; poziva EU in države članice, naj storijo vse, kar je v njihovi moči, da bi preprečile, da bi njihovemu zgledu sledile tudi druge države širitve; poudarja, da sistematično odstopanje od usklajevanja s SZVP predstavlja temeljno oviro za pristop k EU; pričakuje, da se bodo tudi države kandidatke in potencialne države kandidatke v celoti uskladile s skupno varnostno in obrambno politiko (SVOP), vključno z njenimi načeli, cilji in misijami, saj gre za ključni element pristopnega procesa; spodbuja Svet za zunanje zadeve, naj na svoja srečanja na vrhu kot goste povabi zunanje ministre držav širitve, ki so v celoti usklajene s SZVP;

19. ugotavlja, kako pomembno je okrepiti vlogo držav kandidatk na področju evropske varnosti in obrambe, ter podpira, da na podlagi dosežkov sodelujejo v izbranih obrambnih instrumentih, programih in projektih EU ter da imajo status opazovalke v Evropski obrambni agenciji; poziva, naj se jih vključi v razpravo in zaveze glede zagotavljanja varnostnih jamstev za Ukrajino; priznava prispevek več držav kandidatk k misijam SVOP EU in njihovemu boju proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju v EU ter hibridnim grožnjam in poudarja, da tesnejše povezovanje krepi kolektivno varnost in odpornost na hibridne grožnje;

20. poudarja, da neusklajenost s SZVP pomeni varnostno tveganje za EU, kot sta omogočanje državljanom tretjih držav, da pridobijo pravice do potovanja v EU brez vizumov, tako da se jim podeli državljanstvo države kandidatke, ali dodatno povečanje odvisnosti od Kitajske; vztraja, da je treba jasno določiti pogoje za sodelovanje z geopolitičnimi tekmeci, ki skušajo ogroziti na pravilih temelječ mednarodni red ter oslabiti Evropo;

21. poudarja, da je regionalno sodelovanje, zlasti na Zahodnem Balkanu, osnovni pogoj za pristop k EU; poudarja, da je sprava, ki vodi k dobrim sosedskim odnosom, ključna za uspešen pristop k EU; poleg tega poudarja, da bi bilo treba odprta dvostranska vprašanja med EU in državami, ki niso članice EU, reševati dvostransko v skladu z mednarodnim pravom in se ne bi smela uporabljati za blokiranje

širitve; opozarja, da lahko prevelike zamude negativno vplivajo na javno mnenje in politično zavezanost držav kandidatk;

22. opozarja, da je pristopni proces EU odvisen od izpolnjevanja pogojev, opredeljenih v pogajalskih okvirih EU, spodbujanja dobrih sosedskih odnosov ter spoštovanja dvostranskih in mednarodnih sporazumov v skladu s københavnskimi merili, in temelji na lastnih dosežkih države; poziva Svet, naj prepreči, da bi dvostranska vprašanja, ki niso povezana s københavnskimi merili, ovirala napredek;

23. poudarja pomen dialoga med Beogradom in Prištino, ki je ključnega pomena za napredek Srbije in Kosova na njunih evropskih poteh ter bo prispeval k regionalni stabilnosti in blaginji, pa tudi pomen nadaljnjega dobronamernega izvajanja Prespanskega sporazuma med Severno Makedonijo in Grčijo ter Pogodbe o prijateljstvu, dobrih sosedskih odnosih in sodelovanju med Severno Makedonijo in Bolgarijo v skladu s pogajalskim okvirom EU;

24. ponavlja svoje stališče o pomenu odpiranja in objavljanja vojnih in komunističnih zgodovinskih arhivov, da bi dodatno omogočili iskanje resnice in spravo ter okrepili demokratično upravljanje; poudarja, kako pomembno je v celoti izvajati sodbe nacionalnih in mednarodnih sodišč, spoštovati mednarodne obveznosti v zvezi z vojnimi zločini in pogrešanimi osebami ter obravnavati poveličevanje vojnih zločincev in zgodovinski revizionizem;

25. poudarja, da lahko pristop, ki temelji na dosežkih, povzroči zamrznitev ali razveljavitev pristopnih pogajanj v primeru nazadovanja na področju temeljnih vrednot, pri čemer se pogajanja lahko nadaljujejo šele, ko se doseže zadosten napredek pri reformah; poudarja, da se morajo države, ki niso dovolj uspešne na področju demokratičnega upravljanja, soočiti s posledicami, da bo tako pristopni proces še naprej resnično temeljil na dosežkih; znova poudarja, da mora EU proaktivno podpirati demokratične stebre v državah kandidatkah, da bi povečala stabilnost in izboljšala reformni zagon;

26. poziva k temeljiti oceni širitvene politike, ki bo zajemala tako vsebinske kot temeljne vidike, da se oceni, zakaj so nekatere države širitve dosegle tako omejen napredek, zlasti na področju pravne države, človekovih pravic in demokracije; poziva, da se oceni dosežen napredek ne le z vidika zakonodaje, temveč tudi z vidika izvajanja;

27. poziva Komisijo, naj ustanovi skupino za spremljanje izvajanja reform v okviru sklopa o temeljnih prvinah, kjer bosta hiter napredek ali nazadovanje pogosto najvidnejša in lahko znatno vplivata na verodostojnost in trajnostnost pristopnega procesa;

28. priznava, da je zaradi večjih pomanjkljivosti v predhodno zaključenih širitvenih procesih prišlo do demokratičnega nazadovanja po pristopu k EU, kar je spodkopalo verodostojnost širitvene politike EU; ugotavlja, da bi morala EU v državah kandidatkah, ki niso dovolj

napredovale na poti k članstvu v EU, okrepiti svojo pomoč proevropskim demokratičnim akterjem v civilni družbi, ki so zavezani reformam in evropskim vrednotam;

29. poziva delegacije EU na terenu, naj dosledno uporabljajo verodostojen in na dosežkih temelječ pristop, ki je osnovan na spoštovanju pravne države in varstvu človekovih pravic;

Zagotavljanje učinkovitega delovanja razširjene Unije

30. meni, da bi moral proces priprave na širitev potekati vzporedno tako v EU kot v državah širitve, da bi poskrbeli za učinkovito delovanje razširjene Unije;

31. znova poziva institucije EU in države članice, naj izvedejo potrebne reforme, da bi EU postala močnejša in da bi se okrepila strateška avtonomija Evrope, pri čemer naj zagotovijo, da pomanjkanje takih reform ne bo upočasnilo pristopa novih držav članic;

32. znova poziva, da je treba izboljšati zmogljivost EU za ukrepanje, v ta namen pa uvesti glasovanje s kvalificirano večino na področjih, ki so pomembna za pristopni proces, zlasti z odpravo zahteve po soglasju v vmesnih korakih širitvenega procesa, kadar se odloča o odprtju in zaprtju posameznih pogajalskih sklopov in poglavij; obžaluje dejstvo, da je prekomerna uporaba soglasja v vmesnih korakih širitvenega procesa večkrat upočasnila širitev EU in spodkopava podporo javnosti vključevanju v EU;

33. meni, da je treba pregledati sektorske politike EU in oceniti, kako sprejeti nove države članice in zagotoviti učinkovito delovanje razširjene Unije; pozdravlja prihodnje preglede politik pred širitvijo kot bistven korak pri pripravi Unije na nove članice;

34. poudarja, da širitveni proces ponuja veliko možnosti za konvergenco na več ključnih področjih, kot so gospodarstvo, varstvo okolja in varnost, kar se je pokazalo v prejšnjih krogih širitve; pozdravlja zgodnje učinke konvergence, ki jih je sprožila evropska perspektiva; poudarja, da imata kohezijska politika in skupna kmetijska politika osrednjo vlogo pri spodbujanju konvergence med državami članicami EU in bi ju bilo treba zaščititi za razširjeno Unijo;

35. priznava, kako pomembna je obsežna uporaba postopnega vključevanja, ki bi temeljilo na dosežkih ter bi bilo reverzibilno, v skupne politike EU, kot je enotni trg, vključno z digitalnim enotnim trgom, za države kandidatke, ki znatno napredujejo pri reformah v zvezi z EU, pri čemer je treba v celoti ohraniti celovitost notranjega trga EU in enake konkurenčne pogoje; poudarja, da postopno vključevanje držav kandidatk sicer lahko pomaga pri izvajanju pravnega reda EU in tako olajša prehod k članstvu v EU, ne more pa nadomestiti polnopravnega članstva v EU; poudarja, da bi morale imeti prihodnje države članice enake pravice in obveznosti kot sedanje države članice, in odločno nasprotuje oblikovanju različnih

razredov članstva;

36. poudarja dejstvo, da liberalizacija vizumskega režima prinaša največ zadovoljstva in je najbolje sprejet rezultat postopnega vključevanja; podpira nova pravila, ki bi omogočila začasno ukinitev liberalizacije vizumskega režima za državljane iz držav širitve, ki so odgovorni za demokratično nazadovanje in hude kršitve človekovih pravic, vključno s preganjanjem miroljubnih protestnikov, civilne družbe, medijskih delavcev in opozicijskih politikov ter uporabo nasilja nad njimi;

37. poudarja, da bi morale biti državam kandidatkam na voljo priložnosti za postopno vključevanje v skladu s pristopom, ki temelji na dosežkih in pogojenosti; poudarja, da je bistveno zagotoviti reverzibilnost postopnega vključevanja v primerih, ko država kandidatka nazaduje pri izpolnjevanju zavez;

38. znova poudarja, da bi bilo treba širitveni proces podpreti z vključitvijo držav kandidatk v delovanje institucij EU, tudi s statusom opazovalk v ustreznih organih in institucijah, vključno s Parlamentom in Agencijo EU za temeljne pravice;

39. poudarja, kako pomembno je v evropskih družbah ozaveščati javnost o širitvi EU in njeni vlogi pri oblikovanju evropskega povezovanja, da bo kos izzivom prihodnosti; poudarja dejstvo, da bo uspešen proces širitve močno odvisen od jasne in pregledne komunikacijske strategije;

Podpora državam širitve na njihovi poti k članstvu v EU

40. poudarja, da bi morala EU poleg določitve posameznih ciljev reform, časovnih načrtov in vmesnih časovnih okvirov za vsako državo pristopnico okrepiti preglednost procesa ter določiti jasne in predvidljive časovne okvire za pristop držav kandidatk, ki so najbolj napredovale na svoji pristopni poti, da ne bi izgubile zagona in verodostojnosti; meni, da bi bilo treba širitev EU izvesti takoj, ko bodo v zadevnih državah kandidatkah izpolnjeni vsi pogoji za pristop;

41. poudarja, da se s ključnimi reformami, ki vplivajo na delovanje in neodvisnost institucij, ne sme hiteti ali jih izrabiti v politične namene, zlasti v državah kandidatkah s kompleksnimi ustavnimi ureditvami; poudarja, da pospešeni postopki ali pritisk zaradi upoštevanja političnih časovnic ne smejo ogroziti pravne kakovosti in institucionalne celovitosti reform;

42. meni, da je predpristopna finančna pomoč, vključno z instrumenti za Zahodni Balkan, Ukrajino in Moldavijo, ključna za to, da bodo države širitve prejele strukturirano finančno podporo za institucionalno in gospodarsko preobrazbo; poudarja, da mora vsa finančna pomoč EU spoštovati in ohranjati pogoje za predpristopno podporo, vključno s pravno državo in bojem proti korupciji, da bi zaščitili finančne interese EU in državljanov obeh strani; ugotavlja, da je treba

prilagoditi načine izvajanja instrumenta za predpristopno pomoč, da bi se olajšal proces priprave in učenja, ki je potreben za uporabo strukturnih skladov;

43. poudarja, da so za širitev potrebne finančne reforme, da bi se med drugim obravnavali izzivi na področju kohezijske in kmetijske politike ter zagotovili, da bo proračun EU še naprej sposoben uresničevati obstoječe programe in politične prednostne naloge;

44. ugotavlja, da je v predlogu Komisije za večletni finančni okvir za obdobje 2028–2034 širitev jasno opredeljena kot ena od strateških prednostnih nalog EU; poudarja dejstvo, da je širitev osrednji steber instrumenta NDICI – Globalna Evropa, saj sestavlja 21 % (ali 43,1 milijarde EUR) predlaganega proračuna, zajema vse sedanje in potencialne države kandidatke ter partnerice v vzhodnem sosedstvu ter omogoča ciljno usmerjeno financiranje za predpristopno pomoč, krepitev institucij in notranje priprave EU na prihodnje pristope;

45. poziva k ustreznemu predpristopnemu financiranju v novem večletnem finančnem okviru, ki bo primerno za pričakovano širitev EU med njegovo uporabo, saj se bodo nekatere države kandidatke verjetno pridružile EU v obdobju uporabe prihodnjega večletnega finančnega okvira; poziva k jasnim in doslednim dodelitvam in dodelitvi predpristopnih sredstev državam kandidatkam in potencialnim državam kandidatkam v stebru Globalna Evropa večletnega finančnega okvira ter poudarja, da je treba ta sredstva zaščititi pred preusmerjanjem na druge zunanje prednostne naloge in da bi morala jasno odražati prednostne naloge na temeljnih področjih, hkrati pa izboljšati prepoznavnost in preglednost predpristopne pomoči; vztraja, da je treba s temi sredstvi neposredno podpreti pravno državo, reformo javne uprave, socialno in teritorialno kohezijo ter opolnomočenje in vključevanje lokalnih akterjev civilne družbe in neodvisnih medijev, da bi zagotovili preglednost, preprečili zlorabo sredstev in ohranili javno odgovornost vlad držav upravičenk; poziva Komisijo, naj dosledno uporablja ciljno usmerjeno pogojenost na podlagi jasnih meril napredka, pri tem pa nagrajuje reforme in sankcionira nazadovanje ali trajno pomanjkanje napredka;

46. znova poziva, naj se vzpostavi okvir za učinkovito sodelovanje med Evropskim javnim tožilstvom in državami pristopnicami; spodbuja države kandidatke in potencialne države kandidatke za pristop k EU, naj nemudoma sklenejo dvostranske delovne dogovore z Evropskim javnim tožilstvom, da bi omogočile tesno sodelovanje in pregon zlorabe sredstev EU;

47. poudarja, da je treba okrepiti in bolje uskladiti financiranje za izvajanje okoljskih in podnebnih ukrepov ter ukrepov za dobrobit živali, pa tudi podporo državam kandidatkam za izgradnjo zmogljivosti; je seznanjen z medsektorsko naravo in visokimi stroški teh ukrepov ter dejstvom, da so ključni za trajnostni razvoj,

uskladitev z zelenim dogovorom EU in zakonodajo o dobrobiti živali ter za vključevanje na notranji trg;

48. poudarja, da je treba države kandidatke vključiti v tekoče in prihodnje projekte EU na področju povezljivosti, prometa, energetske infrastrukture, zelenega prehoda, digitalne varnosti, odpornosti in vojaške mobilnosti EU, da bi povečali varnost Evrope v zahtevnem geopolitičnem okolju;

49. poudarja, da je črnomorska regija strateško pomembna za varnost in blaginjo celotne evropske celine; poudarja, da je treba izboljšati povezljivost med Ukrajino, Moldavijo, Romunijo, Bolgarijo in Turčijo na področju prometne, energetske in digitalne infrastrukture, da bi se okrepila regionalna odpornost, diverzificirale dobavne verige in vzpostavile alternativne trgovinske poti;

50. poudarja strateški pomen, ki ga imajo projekti prometne in energetske infrastrukture v vzhodnem sosedstvu EU in na Zahodnem Balkanu za krepitev geostrateške avtonomije EU ter poziva k njihovemu hitremu dokončanju in popolni operacionalizaciji;

51. je zaskrbljen zaradi vse večjega vpliva Kitajske v državah širitve, gospodarske in politične odvisnosti, ki je posledica kitajskih programov finančne pomoči, znatnih naložb v ključne sektorje, kot so energetika, telekomunikacije, infrastruktura ter ekstraktivni sektor in sektor surovin, ter zaradi dolgoročnih posledic za demokratično odpornost, gospodarsko varnost in evropske interese; poziva k močnejšemu in vidnejšemu sodelovanju EU, tudi z verodostojnimi naložbenimi alternativami;

52. pozdravlja oprijemljive rezultate, ki so jih deležni državljani zaradi znižanja stroškov gostovanja med EU in Zahodnim Balkanom; poziva Komisijo, naj pospeši prizadevanja za razširitev te ureditve gostovanja na vse države širitve, da bi čim prej dosegli „gostovanje kot doma“ in enotno območje plačil v eurih (SEPA) za vse države kandidatke in potencialne države kandidatke;

53. poziva, naj se bolj poudarijo naložbe v človeški kapital, da bi spodbudili konkurenčnost in inovacije v državah kandidatkah ter našli oprijemljive rešitve za brezposelnost mladih;

54. znova poziva Svet, Komisijo in Evropsko službo za zunanje delovanje (ESZD), naj okrepijo prizadevanja za proaktivno in strateško komuniciranje o oprijemljivih koristih članstva v EU v državah širitve in v državah članicah, in sicer z razvojem prilagojenih komunikacijskih strategij, ki temeljijo na dejstvih in so usmerjene v rezultate ter podpirajo cilje EU in vključujejo lokalno civilno družbo in medije, namesto da bi se zanašali na splošne komunikacijske kampanje; v zvezi s tem poudarja, da imajo mladi osrednjo vlogo, saj so se mladinska gibanja večkrat izkazala za ključna pri spodbujanju prodemokratičnega aktivizma v državah kandidatkah; poleg tega znova poziva Komisijo, naj poskrbi, da bodo podpora in naložbe EU v

državah kandidatkah povsem prepoznavne ter da bo javnost seznanjena z njimi, tudi kadar se usmerjajo prek mednarodnih organizacij, in sicer z jasnimi oznakami in zastavo EU; poudarja, da so ZDA sicer prenehale podpirati neodvisne medije in akterje civilne družbe v državah kandidatkah, vendar ima EU velik interes, da hitro okrepi svoje delovanje; poudarja, da bo v ratifikacijskem procesu podpora državljanov odločilna, zato mora komunikacija temeljiti na razlogih in čustvih; poziva institucije EU, naj spodbujajo vključujoče javne razprave o širitvi, da bi splošno javnost pritegnili v plodne razprave in ji omogočili učinkovito sodelovanje v procesu; poudarja, kako pomembno je večje sodelovanje državljanov v širitvenem procesu na lokalni ravni, tako v državah članicah EU kot v državah pristopnicah;

55. poudarja ključno vlogo oblasti in političnih voditeljev v državah širitve pri vzpostavljanju medstrankarskega sodelovanja pri reformah, povezanih s pristopom k EU, ohranjanju širokega družbenega soglasja za članstvo v EU ter učinkovitem in stalnem obveščanju državljanov o koristih pristopa k EU; poudarja, da imajo organizacije civilne družbe ključno vlogo pri spodbujanju na dejstvih temelječega javnega diskurza o vključevanju v EU, boju proti dezinformacijam in omogočanju ozaveščene javne razprave; poziva Komisijo in države članice, naj akterje civilne družbe sistematično vključujejo v prizadevanja za strateško komuniciranje, povezana s širitvijo in reformami, ki jih podpira EU;

56. poziva Komisijo, tudi na najvišji ravni, naj v svojem javnem komuniciranju uporablja jasnejši in neposrednejši jezik, tudi o pomanjkljivostih, pomanjkanju napredka in nazadovanju, zlasti v zvezi s pravno državo, da bi ohranila pogojenost, branila vrednote EU ter ohranila zaupanje proevropskih in prodemokratičnih akterjev;

57. poziva institucije EU in države članice, naj se v celoti vključijo v nadaljnjo krepitev reformnih procesov v državah kandidatkah, zlasti s krepitvijo njihovih upravnih zmogljivosti s ciljno usmerjenimi programi za krepitev zmogljivosti; poziva, naj se med EU in državami širitve poglobi sodelovanje na akademskem in izobraževalnem področju, tako da se spodbujajo tečaji usposabljanja, osredotočeni na evropske vrednote in pravno državo, dobro upravljanje, javno upravo in izkoreninjenje korupcije, ter vzpostavi prostor za skupno usposabljanje javnih uslužbencev iz držav širitve, vključno z uslužbenci lokalnih in regionalnih organov; poudarja, da so projekti tesnega sodelovanja uspešni pri prenosu sektorskega strokovnega znanja, in poudarja, da se je treba opirati na to pozitivno izkušnjo, tudi zato, da se poveča odgovornost za širitveni proces znotraj držav članic; poudarja, da bi bilo treba v programih za razvoj zmogljivosti dati prednost tudi krepitvi neodvisnih organizacij civilne družbe in zaščiti prostora, v katerem delujejo; poziva Komisijo, naj podpre programe, ki krepijo vlogo lokalnih skupnosti, prostovoljcev in državljanskih pobud, ki spodbujajo demokratično kulturo, evropske vrednote in socialno kohezijo;

58. poudarja vlogo parlamentarne diplomacije, odgovornosti in programov EU za podporo demokraciji pri ohranjanju reformnega zagona; znova poudarja, da je pripravljen okrepiti reden in pregleden dialog ter sodelovanje z nacionalnimi parlamenti držav kandidatk in potencialnih držav kandidatk, tako da gradi na preteklih pozitivnih izkušnjah in uspešnih oblikah, v celoti izkoristi obstoječa orodja in pobude Parlamenta za podporo demokraciji ter spodbuja večji parlamentarni nadzor nad procesom pristopa k EU in s tem povezanimi reformami;

59. poudarja, da so potrebne volilne reforme, ki bodo zagotovile svobodne, poštene in demokratične volitve v skladu z mednarodnimi standardi; poudarja, da so merila o pluralizmu, integriteti strank, preglednosti financiranja strank in medijev ter neodvisnosti sodstva in medijev osnovni pogoji za finančno podporo in napredek; spodbuja EU in države članice, naj uporabijo participativne instrumente, ki vključujejo državljane, parlamente, civilno družbo in mlade, za izmenjavo mnenj, povečanje medsebojnega razumevanja in vzbuditev občutka odgovornosti pred uradnim pristopom;

60. je zaskrbljen zaradi obsežnih in zlonamernih dezinformacijskih kampanj, ki jih Rusija in drugi akterji izvajajo že vrsto let in katerih intenzivnost se je od začetka vojaške agresije Rusije proti Ukrajini še povečala; ugotavlja, da so bile države kandidatke, potencialne države kandidatke in sosedstvo EU jasna osrednja točka ruskih operacij tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja, pri čemer je bil eden od ciljev diskreditirati EU in zmanjšati zaznano vrednost vključevanja v EU;

61. spodbuja tesnejši dialog EU s civilno družbo in večjo podporo neodvisnim preiskovalnim medijem, organom za preverjanje dejstev in organizacijam civilne družbe, ki se ukvarjajo z medijsko pismenostjo, da bi se učinkovito borili proti dezinformacijam ter tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju; poudarja, da je treba nenehno podpirati vse države širitve, ki se soočajo z močnim zunanjim vmešavanjem v proces zbliževanja z EU in v svoje volilne procese, ter z njimi tesno sodelovati; poziva k uporabi izkušenj, pridobljenih v okviru partnerske misije EU v Moldaviji; poudarja, da je treba oceniti in izboljšati učinkovitost instrumentov EU, namenjenih pomoči državam kandidatkam v boju proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju; pozdravlja namero Komisije, da predlagani evropski ščit za demokracijo razširi na države pristopnice in tako okrepi njihovo zmogljivost za odzivanje na grožnje, kot so tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje ter dezinformacijske kampanje; poziva Komisijo in ESZD, naj poglobita sodelovanje z ranljivimi državami širitve na področju informacijske odpornosti, kibernetske varnosti in hibridnih groženj; poziva ESZD in delegacije EU v tretjih državah, naj dodatno okrepijo svoje zmogljivosti za boj proti dezinformacijam in propagandi proti skupni zunanji in varnostni politiki EU, tudi z vlaganjem v komunikacijske kampanje za boj proti tujemu vplivu;

62. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se Rusija vse bolj predstavlja kot svetovna zagovornica „tradicionalnih vrednot“, saj rusko pravoslavno cerkev izkorišča kot sredstvo za širjenje dezinformacij in mehke moči, zlasti v državah nekdanje Sovjetske zveze; poudarja, da se s takimi praksami želijo ogroziti demokracija, socialna kohezija in proevropska usmeritev; poziva, naj se v skupno zunanjo in varnostno politiko ter širitveno politiko vključijo posebni ukrepi za preprečevanje tega vpliva, vključno z versko diplomacijo, strateško komunikacijo in podporo verskim skupnostim, ki so bile žrtve sovjetskega zatiranja;

°

° °

63. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsednici Komisije/visoki predstavnici Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, vladam in parlamentom držav članic ter vladam in parlamentom držav širitve.